

Aleg 955

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szkolny 1910/11.

Wysoki Sejmie!

W załączonym sprawozdaniu Dyrekcyi o szkole Czernichowskiej w treściwem zestawieniu podane zostały szczegóły dotyczące tego Zakładu naukowego, z których nabrać można przeświadczenia, że szkoła w tym okresie czasu rozwijała się prawidłowo i spełniała zadanie swoje należycie. Wprawdzie liczba zgłoszeń kandydatów pragnących zapisać się do tej szkoły była cokolwiek niższą, aniżeli w poprzednich latach, ale w każdym razie wszystkie miejsca w Zakładzie zostały zajęte, a nadto wielu jeszcze, pomimo dostatecznych kwalifikacyi, dla braku miejsca nie mogło być przyjętych.

Naukowe przygotowanie uczniów wstępujących do szkoły Czernichowskiej zawsze przedstawiało się dość niekorzystnie i pod tym względem nie zmieniło się zasadniczo na lepsze, jakkolwiek liczba tych uczniów, którzy wstępują nie na podstawie egzaminu wstępnego, ale z ukończoną czwartą klasą szkoły średniej, wzrasta z roku na rok. Dyrekcyja z ubolewaniem podnosi ten szczegół, że pod względem przygotowania naukowego nie widać nawet znaczniejszych różnic między tymi, którzy ukończyli szkołę średnią z dobrym postępem, a tymi, którzy przy wejściu zdawali egzamin wstępny. W tych warunkach zadanie nauczycieli jest trudne, a jeżeli pomimo to egzamina końcowe po trzecim roku wypadają już lepiej, jest to dowodem usilnych starań i świadectwem, co szkoła w ciągu stosunkowo dość krótkiego czasu zdziałać może, mając do czynienia z materiałem dostatecznie nie przygotowanym i nierównomiernie uzdolnionym.

Najlepiej o tem zaświadczyć mogą tegoroczne końcowe egzamina z III. r. Był to dobór uczniów od samego wstąpienia do szkoły wyróżniających się niekorzystnie nietylko przygotowaniem naukowym, ale niemniej i sprawowaniem częstokroć nieodpowiedniem, nastęrczającym władzom szkolnym wiele trudności podczas trzechletniego pobytu ich w szkole. Pomimo to, z ubytkiem najnie-sforniejszych, pozostałych 13 uczniów sprawowało się na III. roku już znacznie poprawniej i uczyło lepiej. Wszyscy zdali egzamin główny z postępem dobrym, dwóch nawet z celującym.

Dwa miejsca funduszowe wakujące począwszy od nowego roku szkolnego nadalśmy Kazimierzowi Paleologowi, uczniowi III. roku i Wiktorowi Gawinowi z I. roku.

W składzie grona nauczycielskiego w ciągu roku 1910/11 nie zaszła żadna zmiana, dopiero z końcem roku szkol. zmuszeni byliśmy rozpisac konkurs na dwie posady nauczycieli, opróżnione przez ustąpienie p. Moczarskiego wykładają-

cego hodowlę i p. Staniszkisa wykładającego rolnictwo. Na konkurs podało się tylko trzech kandydatów, dwóm z nich prowizorycznie powierzyliśmy obowiązki nauczycielskie w szkole Czernichowskiej, począwszy od nowego roku szkolnego, a mianowicie: p. Zygmunta Jaworskiego, ukończonemu słuchaczowi studium rolniczego w Krakowie, posiadającemu dłuższą praktykę gospodarską w własnym majątku pod Czernichowem dla nauki hodowli i młeczarstwa, zaś p. Henrykowi Maciejewskiemu zastępcy nauczyciela fachowego w Miłocinie dla nauki rolnictwa.

Podobnie, jak w innych krajowych zakładach naukowych uważaliśmy za potrzebne przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek o podwyższenie poborów grona nauczycielskiego szkoły Czernichowskiej, tembardziej, że kuratoryja tej szkoły od kilku lat usilnie przemawiała za potrzebą odpowiedniego podwyższenia tych poborów. Trudność znalezienia odpowiednich sił nauczycielskich przy zdarzających się wakansach jest jednym z praktycznych względów popierających sprawę umiarkowanego podwyższenia poborów. W myśl naszej propozycji, którą przedstawiliśmy we wniosku IV., począwszy od r. 1912 dyrektor pobierałby dodatek aktywalny większy o 160 koron rocznie i pięciolecia miałyby podwyższone każde o 100 koron, kapelan zaś i profesorowie otrzymaliby wyższą płacę o 400 koron i dodatek aktywalny powiększony o 80 koron rocznie. Proponowana przez nas podwyżka uczyni w budżecie szkolnym roczny wzrost wydatków większy o 4.200 koron.

Omawiając sprawy personalne przedstawiamy zarazem do łaskawego uwzględnienia Wys. Sejmowi sprawy poruszone przez nas we wniosku V. i VI., a dotyczące załatwienia prośb Dr. Leszka Dziama i Kazimierza Bilińskiego.

Pierwszy z nich był nauczycielem języków i historii w szkole Czernichowskiej. Z dniem 1. lutego 1910 r. na własne żądanie uwolnił go Wydział krajowy od obowiązków nauczycielskich, przyznając mu odprawę w wysokości jednorocznej płacy wraz z dodatkami w kwocie 4.200 koron. Odprawy tej Dr. Dziama nie podjął, natomiast wniósł w roku zeszłym petycję l. s. 6.546 do Wysokiego Sejmu, upraszając w niej o przyznanie mu odpowiedniej emerytury. Petycja ta załatwiona została przy rozprawie nad Rubr. XIV. wydatków budżetu krajowego na r. 1911 uchwałą Wys. Sejmu przekazującą ją Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia. Widząc w tem poleceniu wskazówkę do przychylnego załatwienia prośby petenta, Wydział krajowy przemawia za przyznaniem mu w drodze łaski pensji emerytalnej po myśli § 10. statutu emerytalnego z r. 1889. Ponieważ Dr. Dziama z chwilą uwolnienia go od obowiązków nauczyciela w szkole Czernichowskiej miał 10 lat i 5 miesięcy służby policzalnej do emerytury, zatem należy mu przy wymiarze pensji emerytalnej policzyć 40% ostatnich jego poborów wynoszących 4.200 koron, t. j. 1.680 koron rocznie. Przy przyznaniu powyższej emerytury Dr. Dziama, zastrzeżonem będzie, że pobór jej ustanie z chwilą, skoro Dr. Dziama w służbie rządowej otrzyma posadę nadającą mu prawo do emerytury.

Drugi wniosek dotyczy przyznania *veniae aetatis* Kazimierzowi Bilińskiemu nauczycielowi instruktorowi do robót praktycznych i zarządcy folwarku w Czernichowie, który posiadając obecnie 42 lat, pełni powyższe obowiązki w szkole Czernichowskiej prowizorycznie od lutego 1910 roku. Ponieważ Dyrekcya szkoły poparła gorąco prośbę p. Bilińskiego, wystawiając mu jak najlepsze świadectwo z dwuletniej służby w Zakładzie, przeto Wydział krajowy przemawia za przyznaniem p. Bilińskiemu *veniam aetatis*.

W preliminarzu budżetowym szkoły na rok 1912 nie ma znaczniejszych różnic i większych nadzwyczajnych wydatków, aniżeli w budżecie na r. 1911. Jedynie w Rubr. V. poz. 18 zmuszeni byliśmy wstawić nadzwyczajny kredyt 3.083 K (w r. 1911 wynosił 5.323 K) na konieczne i pilne roboty adaptacyjne w budynkach zakładowych. Mianowicie kredyt ten jest przeznaczony:

a) na postawienie 4 pieców kaflowych	1.000 K
b) na posadzkę w sali wykładowej	513 „
c) na budowę piwnicy przeznaczonej na materiały łatwo zapalne	660 „
d) na powiększenie dołów kłoczących	805 „
e) na nowe przegrodzenie na Leśniczówce	105 „

razem . . . . . 3.083 K

Poza tem okazało się potrzebnem przystąpić jeszcze w ciągu przyszłego roku do wybudowania domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego. Dotychczas lekarz zakładowy miał pomieszczenie w domku wynajętym dla niego za czynszem rocznym 700 koron, obecnie właściciel tej realności nie chce jej wydzierżawiać nawet za czynsz znacznie wyższy, ponieważ zaś na wsi w Czernichowie nie ma drugiego odpowiedniego domu na pomieszczenie lekarza, dlatego nie ma innego wyjścia, jak tylko postawić funduszowy dom w pobliżu Zakładu, składający się wraz z apteczką z pięciu pokoi wraz z przynależnościami. Według przybliżonego kosztorysu budowa tego domu wymagać będzie około 24.000 koron, które w dwóch równych ratach wstawiane będą w Rubr. X-tej wydatków budżetu krajowego za r. 1912 i 1913.

F O L W A R K.

Małe gospodarstwo folwarczne w Czernichowie w przeważnej części dochody swoje czerpie nie z roli, ale z lasu i z kultur wikliny. Właściwe gospodarstwo rolne nie przynosi zysków żadnych, przeciwnie wymaga prawie każdego roku pewnych wkładów. Zwłaszcza utrzymanie obory i inwentarza roboczego na 50 morgach pola ornego bez łąk i pastwisk, skoro przychodzi dokupywać paszę i słomę i to w czasie, gdy te artykuły mają coraz wyższą cenę, jest kosztowne, jakkolwiek potrzebne jako obiekt demonstracyjny dla szkoły. Kredyt potrzebny na dokupno słomy i karmy musieliśmy z tego powodu podwyższyć do 3.000 koron, t. j. o 500 koron. Jednocześnie dochody ze sprzedaży płodów rolnych prelinujemy mniejsze o 700 koron, gdyż koniecznem było ująć z obszaru pól ornych 6½ morgów pola i przeznaczyć je na pastwisko dla bydła, którego to pastwiska dotychczas obora czernichowska nie posiadała. Spodziewamy się, że w przyszłości uda się podnieść produkcję mleka od 12 krów i osiągnąć wyższy dochód ze sprzedaży, tembardziej, że poleciliśmy Dyrekcyi podnieść cenę mleka odpowiednio do wzrostu cen miejscowych na ten produkt.

Również mamy uzasadnioną nadzieję, że dochód z wikliny stale wzrastać będzie dzięki ciągłemu odnawianiu kultur i postawieniu szopy i płuczarni, które wpłyną na uzyskanie wyższej ceny za ten produkt przy odnowieniu kontraktu dzierżawy.

Rekonstrukcja pieca wapiennego została w tym roku dokonana i przybyła pozycja dochodowa 1.000 koron z tytułu wynajmu tego przedsiębiorstwa. Z chwilą skoro na Wiśle urządzony zostanie prom na linie, dochód z tego źródła podniesie się znacznie.

Na podstawie powyższego sprawozdania

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału kraj. o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szkolny 1910/11.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego w Czernichowie kosztem 24.000 koron i na ten cel wstawia do Rubr. X-tej budżetu krajowego na r. 1912, jako pierwszą ratę budowlaną kwotę 12.000 koron.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyczynił się subwencją odpowiedniej wysokości do kosztów postawienia domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego w Czernichowie.

4. Sejm zmienia dotychczasowe pobory dyrektora, kapelana i nauczycieli krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

Począwszy od r. 1912 wynosić będzie przy tej samej płacy:

a) u dyrektora dodatek aktywalny o rocznych ośmiuset (800) koronach i prawo do uzyskania pięciu dodatków pięcioletnich każdy po sześćset (600) koron rocznie;

b) u kapelana i profesorów: płaca roczna trzy tysiące sześćset (3.600) koron, dodatek aktywalny sześćset (600) koron, dodatki pięcioletnie pozostają niezmienione.

5. Sejm przyznaje w drodze łaski Dr. Leszkowi Dziamię, b. nauczycielowi kraj. szkoły rolniczej w Czernichowie emeryturę o rocznych 1680 koronach, płatnych począwszy od dnia 1-go lutego 1910 r.

6. Sejm przyznaje veniam aetatis Kazimierzowi Bilińskiemu prowizorycznemu nauczycielowi instruktorowi do robót praktycznych i zarządcy folwarku w Czernichowie.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wiekiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy :

Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Członek Wydziału krajowego

L. 1147.

Czernichów, dnia 20. listopada 1911.

Sprawozdanie

Dyrekcji krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie za rok szkolny 1910|11.

Zgłoszeń kandydatów na rok szkolny 1910/11 było 113. Po przeprowadzonej korespondencji wniosło podania o przyjęcie 41 kandydatów. Ponieważ na rok III. nauki zapisało się 14 uczniów, a na rok II. nauki 20 uczniów, można więc było przyjąć na I-szy 27 kandydatów, gdyż na roku I. pozostało 2 repententów. Na tych 27 miejsc wolnych w szkole przyjęto 17 uczniów bez egzaminu wstępnego, jako posiadających wymagane kwalifikacje, 10 zaś na podstawie egzaminu wstępnego.

Materiał uczniów nowoprzyjętych był, jak to się powtarza od szeregu lat, bardzo nierówny ze względu na przygotowanie. To rozmaite przygotowanie kandydatów, mimo ścisłego trzymania się minimalnego censusu i ukończenia z dobrym postępem niższego gimnazjum, jest zjawiskiem stale powtarzającym się, a trzeba skonstatować, że już od dłuższego szeregu lat rozwój umysłowy i faktyczne przygotowanie naukowe kandydatów z ukończonem niższem gimnazjum jest coraz mniej zadawalające i coraz mniejsze.

W interesie nauki w szkole tutejszej, mającej bardzo trudne zadanie w ciągu trzyletniego pobytu uczniów w szkole uzupełnić ich ogólne wykształcenie i podać im całokształt wiedzy zawodowej, byłoby wskazaniem uzależnić przyjęcie kandydatów, posiadających dotąd wymagany census naukowy, a więc przyjmowanych bez egzaminu wstępnego, bądź jakimś dodatkowym egzaminem, bądź przyjmowaniem ich warunkowo na 2—3 miesiące, poczem materiały słabszy, niedostatecznie przygotowany, usuwać bezwarunkowo.

W kwestyi tej, stanowiącej o należytych biegu nauki w szkole, Dyrekcya szkoły będzie musiała przedłożyć wyższym Władzom szkolnym jakiś konkretny projekt naprawy tych coraz jaskrawiej występujących braków dostatecznego przygotowania u nowo napływających uczniów.

O zmianach zaszłych w liczbie uczniów w ciągu roku szkolnego traktuje ustęp p. t. Frekwencya uczniów.

W programie nauk i w składzie grona nauczycielskiego nie zaszły żadne zmiany.

Pilność uczniów w ciągu roku szkolnego wzrastała stale u uczniów roku I. i II., uczniowie roku III. również pod koniec roku, już z racyi końcowych egzaminów pilniej się uczyli, na ogół jednak stanowczo zamała, co zresztą wobec apatyi, jaką odznaczał się ten rocznik wychowanków od wstąpienia swego do szkoły, było do przewidzenia. Całem staraniem grona nauczycielskiego było dążenie, aby zły pod tym względem przykład uczniów starszych

nie odbił się ujemnie na młodszych i celu tego, śmiało stwierdzić można, udało się dopiąć. Że i zachowanie się młodzieży, tak apatycznie dla zdobycia potrzebnych wiadomości usposobionej, nie było bez zarzutu, nie może dziwić. I tutaj staraniem władz szkolnych było zapobieganie, aby młodszy uczniowie nie zechcieli naśladować starszych, co się w zupełności dało osiągnąć i co od drugiej połowy roku szkolnego rzucało się po prostu w oczy. Dla ścisłości należy zaznaczyć, że przecież między uczniami roku III. znajdowały się nieliczne wyjątki, które odbijały dodatnio od ogółu i skonstatować, że zdrowe i dobre instynkty uczniów roku II. i I-go wzięły górę i przełamały niezawsze słuszną tradycję, iż uczniowie roku III. nadają niejako ton co do pilności i zachowania się dla wszystkich uczniów szkoły.

K u r a t o r y a   s z k o ł y .

1) Antoni hr. Wodzicki, c. k. tajny Radca, poseł na Sejm krajowy, właściciel dóbr, członek Kuratorji szkoły ze strony Komitetu krakowskiego c. k. Towarzystwa rolniczego, prezes Kuratorji.

2) Dr. Adam Fedorowicz, c. k. Radca Dworu, delegat c. k. Namieśnika w Krakowie, właściciel dóbr, członek Kuratorji ze strony c. k. Rządu.

3) Dr. Emil Godlewski senior, profesor Uniwersytetu krakowskiego, b. dyrektor Studium rolniczego w Krakowie, członek czynny krakowskiej Akademii umiejętności, członek Kuratorji ze strony Wydziału krajowego.

4) Jan Feliks Sikorski, dyrektor szkoły, członek referent (patrz grono nauczycielskie).

5) Jan Skalski, kasyer Rady powiatowej krakowskiej, sekretarz Kuratorji szkoły.

G r o n o   n a u c z y c i e l s k i e .

Dyrektor.

1) Jan Feliks Sikorski, dyplomowany agronom, były asystent i docent krajowej Akademii rolniczej w Dublanach, członek referent Kuratorji szkoły, członek Rady powiatowej krakowskiej, członek Kółek ziemian i Komisji praktyk przy Kółkach ziemian, nauczyciel chemii rolnej i rolnictwa, przewodniczący grona nauczycielskiego, przełożony internatu i zakładów krajowych w Czernichowie, udzielał nauki w 3 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i 4 w półroczu letnim.

Profesorowie.

2) Ks. Władysław Jelonek, kapelan i katecheta, kanonik tyt., nauczyciel religii i języka polskiego, prefekt internatu szkolnego, zawiadowca kaplicy zakładowej i biblioteki szkolnej, udzielał nauki w 11 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 9 godzinach w półroczu letnim.

3) Konrad Kuhl, inżynier architekt, b. asystent c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie i c. k. szkoły realnej we Lwowie, nauczyciel mechaniki rolniczej, budownictwa wiejskiego, miernictwa, niwelacji i melioracji rolnych, geometrii wykresłnej i geometrii, zawiadowca zbiorów mechaniki rolniczej i budownictwa, udzielał nauki w 13 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 12 godzinach w letnim.

4) Leon Nowakowski, Dr. fil., b. nauczyciel szkół średnich rządowych w Królestwie Polskiem, b. kierownik szkoły technicznej w Lublinie, nauczyciel botaniki, zoologii, mineralogii, geologii i fizyki, zawiadowca zbiorów

przyrodniczych i fizyki oraz ogrodu botanicznego szkolnego, udzielał nauki w 14 godzinach w półroczu zimowym, a w 14 godzinach w letniem.

5) Józef Zawadzki, dypl. agronom i inż. technolog, b. chemik Stacji dośw. cukr. w Kutnie, b. insp. rolniczy przy Komitecie c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, nauczyciel chemii, technologii rolniczej i matematyki, zawiadowca pracowni chemicznej i technologicznej, udzielał nauki chemii, technologii i matematyki w 11 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 15 godzinach w letniem.

6) Zygmunt Moczarski, dypl. lekarz C. uniwersytetu w Warszawie, b. asystent kraj. stacji botaniczno-rolniczej w Dublanach, b. asystent przy katedrze rolnictwa w kraj. Akademii rolniczej w Dublanach, b. nauczyciel zawodowy przy niższej szkole rolniczej w Miłocinie, b. inspektor hodowli przy Warszawskim Związku hodowlanym, nauczyciel anatomii i fizjologii zwierząt, hodowli zwierząt i mleczarstwa oraz rybactwa, zawiadowca zbiorów anatomicznych, hodowlanych i mleczarskich, udzielał nauki w 11 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 10 w letniem.

7) Bolesław Rugewicz, dypl. agronom, b. sekretarz Redakcji „Encyklopedyi rolniczej w Warszawie“, b. administrator dóbr, nauczyciel ekonomii, administracyi i organizacyi gospodarstw oraz rachunkowości i statystyki, zawiadowca zbiorów administracyi, udzielał nauki w 10 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 11 w letniem.

8) Witold Staniszkis, kandydat nauk przyrodniczych C. Uniwersytetu Warszawskiego, agronom, b. asystent przy katedrze chemii rolnej w Uniwersytecie Krakowskim, nauczyciel rolnictwa i ustaw agrarnych, zawiadowca muzeum rolniczego, pracowni rolniczej i półka demonstracyjnego szkolnego, udzielał nauki w 10 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 10 w letniem.

9) Tadeusz Mendrys, Dr. fil., b. nauczyciel Seminarjum nauczycielskiego męskiego w Krakowie; nauczyciel języka polskiego, niemieckiego, geografii i historii, zawiadowca zbiorów geograficznych, udzielał nauki w 14 godzinach tygodniowo w półroczu zimowym i w 14 w letniem.

Docenci.

10) Stanisław Remin, zarządca lasów hr. Tenczyńskiego, administrator gospodarstwa lasowego w Czernichowie, zawiadowca zbiorów dla nauki leśnictwa; nauczyciel encyklopedyi leśnictwa, udzielał nauki w 3 godzinach tygodniowo w półroczu letniem.

11) Kazimierz Rutkowski, Dr. med., c. k. weterynarz powiatowy; nauczyciel weterynaryi, zawiadowca zbiorów weterynaryjnych, udzielał nauki w 2 godzinach tygodniowo przez obydwa półrocza.

12. Gustaw Malinowski, Dr. med., lekarz zakładowy; nauczyciel higieny i nauki pomocy w nagłych wypadkach, udzielał nauki w 1 godzinie tygodniowo w półroczu letniem.

Nauczyciel instruktor do robót praktycznych.

13) Kazimierz Biliński, agronom, b. administrator dóbr, zarządca folwarku i nauczyciel-instruktor do robót praktycznych, udzielał nauki w 6 godzinach tygodniowo przez obydwa półrocza.

Prefekci internatu.

14) Mieczysław Różański, b. nauczyciel szkół ludowych, b. nauczyciel krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach; prefekt internatu, pomocnik administracyjny dyrektora zakładu.

15) Bronisław Trepka, abs. fil., b. zastępca nauczyciela w c. k. gimnazjum w Wadowicach; prefekt internatu.

16) Józef Kowalski, abs. fil., prefekt internatu, pomocnik bibliotekarza szkolnego.

Lekarz zakładowy.

Gustaw Malinowski, Dr. med., zarządzający infirmerią szkolną j. w.

Kancelarya dyrekcyi.

Dyrektor: Jan Feliks Sikorski j. w.

Kasyer: Jan Terlikiewicz.

Pisarz: Regiusz Mierzwiński.

Ogrody zakładowe.

Ogrodnik: Jan Białobok, zawiadujący ogrodem szkolnym, sadem i ogrodem warzywnym, wreszcie parkiem szkolnym i plantacyami łoży koszykarskiej.

Pomocnik ogrodnika: Antoni Sułek.

Wizytacye zakładu.

W okresie roku szkolnego 1910/11 odbyli wizytacye zakładu następujący przedstawiciele władz szkolnych:

29. października 1910 Profesor Dr. Emil Godlewski, członek Kuratoryi szkoły.

8. i 9. listopada 1910 Konstanty Jasiński, sekretarz Wydziału krajowego, inspektor szkół rolniczych.

29., 30., 31. stycznia i 1. lutego 1911 Konstanty Jasiński j. w.

12., 13. i 14. lutego 1911 Konstanty Jasiński j. w.

10., 11., i 12. maja 1911 Konstanty Jasiński j. w.

6. czerwca 1911 Profesor Dr. Emil Godlewski j. w.

30. czerwca 1911 Władysław Struszkiewicz c. k. Radca Dworu przy c. k. Ministerstwie rolnictwa.

13. lipca 1911 Konstanty Jasiński j. w. Profesor Dr. Emil Godlewski j. w.

14. lipca 1911 Konstanty Jasiński j. w. Dr. Adam Federowicz j. w.

Sprawy osobiste.

Dekretem z dnia 7. października 1910 L. 116.284 Wydział krajowy przyznał dyrektorowi J. F. Sikorskiemu drugi dodatek pięcioletni.

Dekretem z dnia 14. grudnia 1910 L. 140563 Wydział krajowy przyznał pierwszy dodatek pięcioletni ogrodnikowi zakładowemu Janowi Białobokowi.

Dekretem z dnia 14. grudnia 1910 L. 145.266 Wydział krajowy przyznał III. dodatek pięcioletni ks. Władysławowi Jelonkowi.

Dekretem z dnia 14. lutego 1911 L. 19.690 Wydział krajowy przyznał wyższą płacę kasyerowi zakładowemu Janowi Terlikiewiczowi.

Dekretem z dnia 28. lutego 1911 L. 17.589 Wydział krajowy podniósł płacę nauczycielowi Kazimierzowi Bilińskiemu.

Dekretem z dnia 22. lipca 1911 L. 101.660 Wydział krajowy powierza zastępczo wykłady nauki hodowli zwierząt domowych, mleczarstwa i rybactwa, a wreszcie anatomii i fizjologii zwierząt Dr. Zygmuntowi Jaworskiemu właścicielowi dóbr b. asystentowi przy katedrze hodowli zwierząt przy Uniwersytecie krakowskim, począwszy od 1. września 1911.

Dekretem z dnia 22. sierpnia 1911 L. 111.140 Wydział krajowy mianuje prowizorycznie nauczycielem rolnictwa Henryka Maciejewskiego, b. asystenta przy katedrze rolnictwa w Akademii rolniczej w Dublanach i b. nauczyciela krajowej niższej szkoły rolniczej w Miłocinie od 1. września 1911.

Dekretem z dnia 25. sierpnia 1911 L. 107.157 Wydział krajowy przyznał I. dodatek pięcioletni prof. Józefowi Zawadzkiemu.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych.

Dekretem z dnia 27. września 1910 L. 45.535 Wydział krajowy nadał uczniowi roku II. Tadeuszowi Różańskiemu stypendyum w kwocie 400 koron rocznie z fundacyi Kajetana hr. Lewickiego.

Rozporządzeniem z dnia 14. grudnia 1910 L. 136.013 Wydział krajowy upoważnił Dyrekcyę szkoły do zorganizowania dla uczniów tutejszej szkoły gimnastyki ruchowej na sposób sokolski.

Dekretem z dnia 28. lutego 1911 L. 26.138 Wydział krajowy nadał uczniowi roku II. Rudolfowi Dobrzańskiemu stypendyum w kwocie 250 koron z fundacyi ś. p. Prus Petryczyna.

Dekretem z dnia 28. lutego 1911 L. 26.137 Wydział krajowy nadał także stypendyum uczniowi roku II. Stefanowi Gajewskiemu.

Dekretem z dnia 28. lutego 1911 L. 26.136 Wydział krajowy nadał także stypendyum uczniowi roku II. Bronisławowi Szymkiewiczowi.

Dekretem z dnia 28. lutego 1911 L. 26.135 Wydział krajowy nadał także stypendyum uczniowi roku II. Józefowi Szymankowi.

Pismem z dnia 28. lutego 1911 L. 13.225 Wydział krajowy przyjmuje do wiadomości rezygnacye z posad nauczyciela hodowli Zygmunta Moczarskiego i nauczyciela rolnictwa Witolda Staniszkisa, a równocześnie ogłasza konkurs na te dwie posady.

Rozporządzeniem z dnia 14. marca 1911 Wydział krajowy udziela docentowi weterynaryi Dr. Kazimierzowi Rutkowskiemu czterotygodniowego urlopu i przyjmuje do wiadomości powołanie do zastępstwa nauki weterynaryi p. Maksymiliana Papée, dyrektora rzeźni miejskiej w Krakowie.

Dekretem z dnia 30. marca 1911 L. 337/13 c. k. Namiestnictwo lwowskie nadało uczniowi roku II. Tadeuszowi Kuszowi stypendyum w kwocie 300 koron z fundacyi ś. p. Piotra Więćławskiego.

Dekretem z dnia 11. kwietnia 1911 L. 49.200 Wydział krajowy nadaje uczniom z I. roku: Janowi Lerczyńskiemu, Stanisławowi Mazurkiewiczowi, Franciszkowi Zagórskiemu i Tadeuszowi Zgliczyńskiemu oraz uczniowi roku II. Kazimierzowi Wereszczyńskiemu stypendyum w kwocie 200 koron rocznie z fundacyi ś. p. Tomasza Bodziocha.

Dekretem z dnia 13. maja 1911 L. 48.546 Wydział krajowy przyznaje uczniowi roku II. Mieczysławowi Starzewskiemu stypendyum familijne z fundacyi Władysława Łozińskiego w kwocie 400 koron.

Rozporządzeniem z dnia 13. stycznia 1911 L. 143.344/10 Wydział krajowy uwolnił od opłaty czesnego za I. półrocze roku szkolnego 1910/11 następujących uczniów: Ludwika Byszewskiego, Boguchwałę Gniazdowskiego,

Jana Myszkowskiego i Józefa Szymanka uczniów roku II. i Kazimierza Szulistawskiego ucznia roku III.

Rozporządzeniem z dnia 13. czerwca 1911 L. 68.864 Wydział krajowy uwalnia od opłaty czesnego za II. półrocze roku szkolnego 1910/11 ośmiu uczniów roku I, a mianowicie: Kazimierza Gałęckiego, Michała Głowackiego, Wiktora Gowina, Józefa Kopcia, Jana Lerczyńskiego, Stanisława Mazurkiewicza, Franciszka Zagórskiego i Tadeusza Zgliczyńskiego, oprócz tego odpisał z należytości za utrzymanie uczniowi Kazimierzowi Gałęckiemu 150 koron.

Rozporządzeniem z dnia 27. sierpnia 1911 L. 31.619 c. k. Ministerstwo rolnictwa wprowadza dla uczniów tutejszej szkoły, uprawnionych do biletów kolejowych po niższych cenach, legitymacye tożsamości osoby od 1. listopada 1911.

Dekretem z dnia 25. sierpnia 1911 L. 108.483 Wydział krajowy nadaje uczniom roku III.: Rudolfowi Dobrzańskiemu i Józefowi Szymankowi miejsca funduszowe od początku roku szkolnego 1911/12.

Dekretem z dnia 19. września 1911 L. 122.155 Wydział krajowy nadaje miejsce funduszowe od początku roku szkolnego 1911/12 uczniowi roku I. Stanisławowi Tokarzewskiemu.

Prace grona nauczycielskiego.

Grono nauczycielskie odbyło w ciągu roku szkolnego 1910/11 17 posiedzeń, z czego 15 zwyczajnych, a 2 nadzwyczajnych. Przedmiotem pierwszych były klasyfikacje miesięczne uczniów, sprawozdania z egzaminów wstępnych, półrocznych i rocznych, sprawy polecenia uboższych uczniów do uwolnienia od opłaty czesnego i na stypendya. Na drugich przede wszystkim sprawy pedagogicznej natury.

P. Zygmunt Moczarski odbył dziesięciodniową wycieczkę naukową z zasiłkiem z Wydziału krajowego do Francji i Belgii celem poznania zachodnio-europejskiego konia roboczego. Sprawozdanie z tej wycieczki pomieścił w kilku artykułach, drukowanych w roczniku z roku 1910 Tygodnika rolniczego.

Frekwencja uczniów.

Daty, dotyczące narodowości, wyznania, wieku i przygotowania naukowego uczniów, zawodu rodziców i zmian zaszyłych co do ilości uczniów w ciągu roku szkolnego 1910/11.

	Na roku			w %
	I.	II.	III.	
a) Frekwencja i jej wahania w ciągu roku szkolnego:				
Zapisało się z początkiem roku szkolnego 1910/11	29	20	14	—
Ubyło w ciągu roku szkolnego	6	—	1	—
Pozostało z końcem roku szkolnego	23	20	13	—
b) Według narodowości było:				
polaków	29	20	14	—
c) Według wyznania:				
rzymsko-katolickiego	28	20	14	—
ewangelickiego	1	—	—	—
d) Wiek uczniów (z pozostałych 56):				
16 lat ukończonych	2	1	—	5:35
17 " "	5	2	1	14:28
18 " "	5	6	1	21:28
19 " "	8	6	2	28:57
20 " "	3	2	—	8:92
21 " "	—	2	6	14:28
22 " "	—	—	3	5:35
23 " "	—	1	—	1:78
e) Przygotowanie naukowe nowowstępujących:				
ukończyło 4 klasy gimnazjalne lub realne	15	—	—	65:21
" 5 " " " "	7	—	—	30:43
" 6 " " " "	1	—	—	4:34
Przyjęto na podstawie złożonych świadectw	19	—	—	65:41
przyjęto na podstawie złożenia egzaminu wstęp.	10	—	—	34:49
f) Zawód rodziców:				
Właścicieli lub dzierżawców dóbr	14	11	8	58:92
Urzędników prywatnych	4	4	2	17:85
Urzędników autonomicznych lub rządowych	2	3	3	16:42
Kupców i przemysłowców	3	2	—	8:92

Z 23 uczniów roku I. nie został dopuszczony do egzaminów rocznych jeden.

Z 22 uczniów składających egzamina roczne:

złożyło egzamin z wyszczególnieniem	9	czyli 40·90%
złożyło egzamin z postępem dobrym	10	" 45·45 "
niezłożyło egzaminu z prawem powtarzania	1	" 4·54 "
bez prawa powtarzania	3	" 13·63 "

Z 20 uczniów roku II. wszyscy zostali dopuszczeni do egzaminów rocznych, z tych:

złożyło egzamin z wyszczególnieniem	3	czyli 15%
z postępem dobrym	13	" 65 "
przeznaczono do poprawki po wakacjach	2	" 10 "
niezłożyło egzaminu z prawem powtarzania	1	" 5 "
bez prawa powtarzania	1	" 5 "

Z 13 uczniów roku III. złożyło egzamina roczne 13 " 100 "

Z 13 uczniów III. roku przystąpiło do egz. głównego 13 " 100 "
 złożyło egzamin główny z odnaczeniem 2 " 15·38%/o
 złożyło egzamin główny z postępem dobrym 11 " 84·62 "

Stypendya.

W roku szkolnym 1910/11 pobierało stypendya 20 uczniów, a mianowicie:

- 1) z fundacji im. Konstantego Zająkowskiego 1 stypendyum w kwocie 600 koron rocznie uczeń I. roku Kazimierz Horoszkiewicz.
- 2) z fundacji ś. p. Napoleona Jelińskiego 2 stypendya po 400 koron rocznie uczniowie: Aleksander Freytag (roku II.) i Kazimierz Sawicki (roku III.).
- 3) z fundacji ś. p. Piotra Więclawskiego 2 stypendya po 400 koron: Kazimierz Szulistański (roku III.) i Tadeusz Kusz (roku II.).
- 4) z fundacji ś. p. Kajetana hr. Lewickiego 1 stypendyum w kwocie 400 koron rocznie, Tadeusz Różański z roku II.
- 5) z fundacji im. Władysława Łozińskiego (familijne) 1 stypendyum w kwocie 400 koron rocznie Mieczysław Starzewski z roku II.
- 6) z fundacji ś. p. Prus Petryczyzna 6 stypendyów po 250 koron rocznie uczniowie: Józef Szamowski z roku III., a Rudolf Dobrzański, Stefan Gajewski, Roman Szydłowski, Józef Szymanek i Bronisław Szymkiewicz z roku II.
- 7) z fundacji ś. p. Tomasza Bodziocha 7 stypendyów po 200 koron rocznie uczniowie: Michał Bauer z roku III., Bronisław Szymkiewicz i Kazimierz Wereszczyński z roku II., a Jan Lerczyński, Stanisław Mazurkiewicz, Franciszek Zagórski i Tadeusz Zgliczyński z roku I.

Wszystkie te stypendya wynosiły rocznie 5900 koron czyli o 359 koron mniej niż w roku zeszłym. Stypendya z fundacji ś. p. Jana Maciąga, mimo przedstawienia na nie dwóch kandydatów do końca roku szkolnego nie zostały przyznane.

Miejsca funduszowe po 800 koron rocznie zajmowali uczniowie: Kazimierz Nadachowski i Kazimierz Paleolog z roku III., a Wiktor Gowin i Józef Sikorski z roku I.

Uwolnieni od opłaty czesnego za I. półrocze byli następujący uczniowie: Piotr Biernacki, Ludwik Byszewski, Rudolf Dobrzański, Aleksander Freytag, Stefan Gajewski, Boguchwał Gniazdowski, Tadeusz

Kusz, Jan Myszkowski, Tadeusz Różański, Józef Sikorski, Roman Szydłowski, Bronisław Szymkiewicz, Kazimierz Wereszczyński z roku II. Michał Bauer, Kazimierz Paleolog, Kazimierz Sawicki, Kazimierz Szuliśławski i Józef Szamowski z r. III. razem 18 uczniów.

Za II. półrocze uwolnieni zostali następujący uczniowie: Kazimierz Gałęcki, Michał Głowacki, Wiktor Gowin, Józef Kopec, Jan Lerczyński, Stanisław Mazurkiewicz, Franciszek Zagórski i Tadeusz Zgliczyński z I. roku, Piotr Biernacki, Ludwik Byszewski, Rudolf Dobrzański, Aleksander Freytag, Stefan Gajewski, Boguchwał Gniazdowski, Tadeusz Kusz, Jan Myszkowski, Tadeusz Różański, Roman Szydłowski, Bronisław Szymkiewicz, Józef Szymanek i Kazimierz Wereszczyński z II. roku, i Kazimierz Paleolog, Kazimierz Sawicki i Kazimierz Szuliśławski z roku III., razem 22 uczniów.

Kronika szkoły.

Rok szkolny rozpoczął się z dniem 15. września. W dniach 15. i 16. odbyły się egzamina wstępne kandydatów, w dniu 17. września egzamina poprawcze, dnia 19. przyjazd uczniów z roku II. i III., dnia 20. września odbyło się uroczyste nabożeństwo na rozpoczęcie roku szkolnego i w tymże dniu o godzinie 10 rano rozpoczęły się wykłady.

W dniu 30. września odprawioną została żałobna Msza św. za duszę s. p. Leona Chmielińskiego, zmarłego ucznia roku II.

W dniu 4. października 1910, jako w dzień imienin Najjaśniejszego Pana Cesarza Franciszka Józefa I., odprawionem zostało w kaplicy zakładowej uroczyste nabożeństwo.

Dnia 26. i 27. października 1910 O. Kustosz Reformatów z Krakowa ks. Zygmunt Janicki spowiadał i komunikował uczniów.

W dniu 5. listopada 1910 odbył się wieczorek, urządzony staraniem Towarzystwa koleżeńskieg uczniów szkoły rolniczej w Czernichowie. Odegrano 2 akty ze „Szkoły“ Konarskiego i produkował się chór szkolny pod batutą p. Wolniewicza.

W dniu 29. listopada 1910 odprawionem zostało żałobne nabożeństwo za poległych w powstaniu listopadowem.

W dniu 3. grudnia 1910 uczniowie tutejszej szkoły urządzili uroczysty obchód rocznicy listopadowego powstania, przeznaczając dochód z urzędowego wieczorku na weteranów z roku 1863/4.

W dniu 23. stycznia 1911 odprawionem zostało żałobne nabożeństwo za poległych uczestników powstania w roku 1863, 1864.

Dnia 25. marca do 29. marca 1911 odbywały się św. rekolekcyje dla uczniów. Nauki prowadził ks. Zygmunt Janicki, Kustosz O. O. Reformatów z Krakowa. w. spowiedzi słuchali prócz rekolektanta O. Konrad, reformat i katecheta zakładowy ks. Władysław Jelonk.

W dniu 8. kwietnia urządzono wieczorek humorystyczny, na który złożyło się przedstawienie „Consilium Facultatis“, A. Fredry, produkcya chóru szkolnego i improwizowana orkiestra mandolinistów.

W dniu 3. maja 1911 odprawionem zostało uroczyste nabożeństwo jako w rocznicę konstytucyi 3. maja.

W dniu 7. i 10. maja 1911 miejscowe Koło T. S. L. urządziło w sali rekreacyjnej wieczorek patryotyczny dla mieszkańców wsi okolicznych.

W dniu 27. maja 1911 Kółko chórzystów tutejszych uczniów urządziło nader udatny wieczorek. Chóry prowadził jak zawsze wybornie, nauczyciel muzyki i śpiewu p. Wolniewicz. Czysty dochód przeznaczono na dar Grunwaldzki.

W dniu 13. i 14. lutego 1911 odbyły się półroczne egzamina: z geografii na roku I. (z 25 uczniów składających egzamin wszyscy złożyli go dobrze prócz 1 przeznaczonego do poprawki): z anatomii i fizjologii zwierząt oraz

fizjologii roślin na roku II. (z 20 uczniów jeden otrzymał poprawkę z anatomii i fizjologii zwierząt wszyscy inni egzamin złożyli), wreszcie z ustaw agrarnych na roku III. (z 13 uczniów składających egzamin wszyscy uzyskali klasy przejściowe).

W dniach 5—10 października 1910 uczniowie roku III. pod przewodnictwem dyrektora szkoły J. F. Sikorskiego i profesorów K. Kuhla, Z. Moczarskiego i W. Staniszkisa odbyli wycieczkę naukową do dóbr W. Pana Dr. Maryana Lisowskiego — Chłopice, W. Pana Myszkowskiego — Stubna, W. Pana Marsa — Sądowej Wiszni oraz c. k. Stacji ogierów w Sądowej Wiszni. Bliższy opis zwiedzanych gospodarstw, podany został w poprzednich sprawozdaniach, tutaj więc poprzestajemy na prostym zaznaczeniu.

W dniu 22. listopada 1910 uczniowie roku III. z profesorem Z. Moczarskim zwiedzali oborę rasy Angeln w Wielkich drogach, własności W. Pana Jana Brandysa.

W dniu 16. grudnia 1910 uczniowie roku III. z profesorem Z. Moczarskim zwiedzili słynną ze swego rozwoju spółkową mleczarnię włościańską w Rybnej.

W dniu 7. marca 1911 uczniowie roku III. z profesorem Z. Moczarskim zwiedzili jarmark koński w Krakowie oraz jak zawsze, dzięki uprzejmości dyrektora rzeźni miejskiej, p. Papée urządzenia tej rzeźni.

W dniu 1. kwietnia 1911 uczniowie roku III. zwiedzili gorzelnię w Baliach, własność ks. H. Radziwiłła pod przewodnictwem profesora J. Zawadzkiego.

W dniu 23. kwietnia 1911 pod przewodnictwem profesora B. Rugiewicza i Z. Moczarskiego uczniowie roku III. odbyli doroczną wycieczkę do Krzeszowic, dóbr J. W. hr. Połockich, gdzie zwiedzali gospodarstwo rolne, mleczarnię, obory, stajnie pałacowe i stajnię kłusaków amerykańskich.

W dniach 6—8. czerwca 1911 uczniowie roku III. pod przewodnictwem prof. Z. Moczarskiego, B. Rugiewicza, W. Staniszkisa i J. Zawadzkiego zwiedzili gospodarstwa w Gumniskach J. O. Ks. Sanguszków i Grodkowicach z Brzeziem własności W. Pana Stanisława Żeleńskiego.

Ponieważ w poprzednich sprawozdaniach opis zwiedzanych gospodarstw i zakładów przemysłowych w tych miejscowościach był już podany, nie powtarzamy go, natomiast poczuwamy się do miłego obowiązku na tem miejscu imieniem szkoły złożyć najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim P. p. Właścicielom za łaskawe zezwolenie na zwiedzanie oraz za szczeropolską gościnność okazywaną wycieczce. Niemniej wszystkim P. p. Właścicielom i Kierownikom czy to gospodarstw, czy zakładów przemysłowych za łaskawe a zawsze cenne wskazówki, pouczenia i trudy, połączone zawsze z taką wycieczką, składamy gorące słowa podzięk.

Egzamina roczne i główny odbyły się w roku szkolnym 1910/11 w czasie od 14. lipca 1911 włącznie.

Z 23 uczniów roku I. przystępujących do egzaminów, następujący uzyskali przejście na rok II.:

1) Władysław Breitkopf, 2) Kazimierz Bronikowski, 3) Karol Dunin, 4) Kazimierz Gałęcki z odznaczeniem, 5) Michał Głowacki z odznaczeniem, 6) Władysław Goszłot, 7) Wiktor Gowin z odznaczeniem, 8) Kazimierz Horoszkiewicz, 9) Marcin Jakubski, 10) Józef Kopeć z odznaczeniem, 11) Bohdan Krasuski, 12), Franciszek Kuester z odznaczeniem, 13) Jan Lerczyński z odznaczeniem, 14) Jan Lohmann, 15) Stanisław Mazurkiewicz, 16) Bohdan Sawicki, 17) Jerzy Skrzyszowski, 18) Franciszek Zagórski z odznaczeniem, 19) Tadeusz Zgliczyński z odznaczeniem.

Jednemu uczniowi pozwolono powtarzać I. rok nauki, trzem odmówiono prawa powtarzania nauki.

Z 20 uczniów roku II. przystępujących do egzaminów rocznych, następujący uzyskali przejście na rok III.:

1) Piotr Biernacki z odznaczeniem, 2) Rudolf Dobrzański, 3) Aleksander Freytag, 4) Stefan Gajewski, 5) Boguchwał Gniazdowski,

6) Jerzy Grocholski, 7) Stefan Kiedrzyński, 8) Tadeusz Kusz, 9) Jan Myszkowski, 10) Tadeusz Różański, 11) Józef Sikorski, 12) Mieczysław Starzewski, 13) Roman Szydłowski z odznaczeniem, 14) Józef Szymanek, 15) Bronisław Szymkiewicz z odznaczeniem, 16) Kazimierz Wereszczyński.

Dwom uczniom pozwolono składać egzamin z jednego przedmiotu po wakacjach: jednemu pozwolono powtarzać, a jednemu odwołano prawa powtarzania nauki.

Na 13 uczniów roku III., dopuszczonych do składania egzaminów rocznych, wszyscy złożyli te egzamina i wszyscy dopuszczeni zostali do składania egzaminów głównych, które odbyły się w dniu 13. i 14. lipca 1911.

W skład komisji egzaminacyjnej pod przewodnictwem prof. J. F. Sikorskiego, dyrektora szkoły, wchodził prof. Z. Moczarski, Bolesław Rugewicz i Witold Staniszkis jako egzaminatorowie, prof. J. Zawadzki jako gospodarz roku III.

Egzamin główny odbył się w obecności p. Konstantego Jasińskiego, krajowego inspektora szkół rolniczych, prof. Dra Emila Godlewskiego, jako członka Kuratoryi i Dra Adama Federowicza jako członka Kuratoryi i c. k. Komisarza rządowego.

Egzamin główny złożyli:

1) Edward Baczyński z Jabłonnej, 2) Michał Bauer z Brzeżan, 3) Wojciech Dolinski z Lublina, 4) Maryan Filipowicz z Łubienka, 5) Zygmunt Kossak z Koźmina, 6) Kazimierz Nadachowski z Kłubowców, 7) Antoni Niwiński z Opoki, 8) Kazimierz Paleolog z Rumna z odznaczeniem, 9) Jan Piotrowski z Uładówki, 10) Jerzy Rossmann ze Stodółek z odznaczeniem, 11) Kazimierz Sawicki z Libawy, 12) Józef Szamowski z Póprężnika i 13) Kazimierz Szulistański z Mikołajewa.

Nagrodę z fundacji ś. p. Napoleona Jeleńskiego przyznano Kazimierzowi Paleologowi.

Na praktykę wyznaczoną przez Komisję praktyk przy Kółkach ziemian przyjęci zostali Maryan Filipowicz i Kazimierz Nadachowski.

W myśl § 20 Statutu organizacyjnego szkoły i § 50 Regulaminu szkolnego dla egzaminów i świadectw, główne świadectwa kwalifikacyjne po odbyciu jednorocznej praktyki gospodarczej otrzymali:

1) Mirosław Grąbczewski,	który ukończył szkołę w roku	1905
2) Antoni Młodzianowski,	" " " " "	1904
3) Janusz Zdrodowski,	" " " " "	1905
4) Stanisław Morawski	" " " " "	1905
5) Stanisław Celiński,	" " " " "	1899
6) Władysław Peszkowski,	" " " " "	1906

Zbiory i pracownie.

1. Pracownia chemii ogólnej i technologii rolniczej.

Z ważniejszych nabytków zanotować należy: stół chemiczny z dwoma szufladami, pompa powietrzna Geryka, vacuum na 5 litrów, ogrzewalnik powietrzny, 30 trójnogów żelaznych, 5 palników Goetrego, 3 termometry do baterii dyfuzyjnej, garnek niktowy, flaszka Lintnera do gotowania pod ciśnieniem, exsiccator Scheiblera, 4 szklane cylindry i 1 termometr do 100° C.

2. Zbiory nauk przyrodniczych i ogródek botaniczny.

Najważniejszymi nabytkami były: tarcza optyczna Hartla i skrzynka na instrumenta meteorologiczne.

3. Zbiór machin i narzędzi rolniczych.

Do zbiorów mechaniki zakupiono walec Campbella oraz ponaprawiano uszkodzone narzędzia.

4. Zbiory rolnicze, pracownie rolnicze i półko demonstracyjne.

Zbiory nasion odnowiono i uzupełniono. Do pracowni rolniczej sprawiono dygestorium żelazne. Na półku, prócz poletek demonstrujących wszelkie płody rolnicze, założono mały ogródek z chmielem i przeprowadzono kilka prób nawozowych.

5. Zbiory anatomii zwierząt, hodowlane i mleczarskie.

Do zbiorów anatomii i hodowli zakupiono szereg czaszek koni, bydła, dzika i psa; 5 preparatów, przedstawiających rozwój owcy domowej, mikroskopem. Zbiory mleczarskie powiększyły się o podstawę do wirówki patent Kundsen i sito duńskie.

Biblioteka szkolna.

Z końcem roku szkolnego 1909/10 biblioteka szkolna liczyła 4447 dzieł w 5291 tomach. W ciągu roku szkolnego 1910/11 przybyło 326 dzieł w 418 tomach, tym sposobem biblioteka liczy 4773 dzieł w 5709 tomach. Przybytek wykazują następujące działy:

I. Teologia i filozofia	1 dzieło	1 tom.
II. Pedagogika	3	3
III. Język, literatura i sztuka	15	18
IV. Beletrystyka	84	130
V. Historia powszechna i polska	24	28
VI. Geografia	6	6
VIII. Nauki przyrodnicze	8	9
IX. Gospodarstwo wiejskie	140	150
X. Technologia	6	7
XII. Inżynieria	4	4
XIII. Ekonomia, statystyka i prawo	10	17
XIV. Podręczniki szkolne	11	22
XV. Czasopisma i wydawnictwa peryodyczne	8	16
XVI. Rozmaiitości	6	7

razem 326 dzieł 418 tom.

Biblioteką szkolną zawiaduje ks. Władysław Jelonek, dział beletrystyczny i podręczników szkolnych prowadzi p. Józef Kowalski, prefekt internatu. Dyrekcyja poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia swej wdzięczności Akademii Umiejętności w Krakowie, Wydziałowi krajowemu we Lwowie i c. k. Ministerstwu rolnictwa za pomnożenie biblioteki szkolnej nadesłaniem swych wydawnictw.

Ruch czytających uczniów przedstawia się w następujący sposób w dziale naukowym 75 uczniów wypożyczyło 234 dzieł w 300 tomach, w dziale podręczników i beletrystyki: 355 uczniów wypożyczyło 920 książek w 1118 tomach.

Biblioteka otwartą jest dla użytku profesorów i urzędników szkoły trzy razy w tygodniu po 1 godzinie dziennie, biblioteka dla uczniów otwartą jest również trzy razy tygodniowo po 1 godzinie dziennie.

Czasopisma prenumerowane w roku 1910/11 były następujące: Czas; Poradnik językowy; Przewodnik bibliograficzny; Kwartalnik historyczny; Zbiór ustaw administracyjnych; Kosmos; Gorzelnik; Chemik polski; Misyse katolickie; Bibliografia historii polskiej; Pamiętnik fizyograficzny; Journal für Landwirtschaft; Föling's landwirtschaftliche Zeitung; Landwirtschaftliche-Versuchstationen; Biedermann's Centralblatt für Agrikulturchemie; Zeitschrift für die

landw. Versuchswesen; Landwirtschaftliche Jahrbücher; Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik; Botanische Zeitung I. und II. Abteilung; Botanische Centralblatt; Biologisches-Centralblatt; Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten; Lebensgeschichte der Blütenpflanzen; Naturwissenschaftliche-Rundschau; Thünen-Archiv; Zeitschrift für Spiritusindustrie; Landwirtschaftliche-Presse; Wiener Landwirtschaftliche Zeitung; Molkerei-Zeitung; Rolnik; Tygodnik rolniczy; Gazeta rolnicza; Rolnik śląski i Przewodnik rolniczo-przemysłowy.

Sprawozdanie lekarza zakładowego.

W ubiegłym roku szkolnym zgłosiło się 820 uczniów o poradę lekarską, z tych 339 leżało w infirmaryi przez 637 dni. Pomimo zwiększonej w porównaniu do lat poprzednich liczby zgłaszających się, stwierdzono nieznaczną ilość cięższych chorób; przeważnie były cierpienia chwilowe.

Park szkolny, dziedziniec, ogród pomologiczny i warzywny, wreszcie plantacye łązy koszykarskiej.

W parku założono na całej szerokości rurę betonową w dawnym otwartym rowie i zasypano go, przez co park zwiększył się o jakie 2000 m.². Na zasypanym rowie założono ścieżkę, a rozplantowana szkarpa aż do granicy parku od zakładu zamienioną została na kwietnik i czyni już dziś bardzo piękne wrażenie. Przykrycie rowu otwartego, do którego ściekały różne brudne i cuchnące wody z kuchen i laboratoryów, przyczyniło się bardzo do uzdrowienia, a pozatem upiększenia i zwiększenia parku.

Ogród pomologiczny rozwija się normalnie, podobnie warzywny, który obsługuje szkołę i najbliższą okolicę. Wybudowanie nowej szklarni i rozmnażalni pozwoli w przyszłości na hodowlę wszystkich ozdobnych drzewek, krzewów i kwiatów, służących do przeozdabiania dziedzińców i parku, a nawet na produkcję na sprzedaż.

Na plantacyach wikliny zregulowano około 1½ morga starej kultury i wysadzono 120.000 sztuk sadzonek. Na nowych odsypiskach Wisły wysadzono około 100.000 sztuk sadzonek. Z powodu niedostatecznej dotacji na plantacye zakulturowanie postępuje bardzo powoli. Na obszarze powyżej 50 morgów należałoby kulturować corocznie przynajmniej 3 morgi, aby co 15 lat przychodziły nowe plantacye. Przy dzisiejszej dotacji niepodobna zakulturować więcej niż niecałe 1½ morga. Postawienie szopy na wiklinę i urządzenie moczarki do moczenia wikliny podniesie czynsz dzierżawny o 600 do 700 koron rocznie. Dochód kultur za rok 1910 wyniósł 5.821 koron.

Folwark.

Dążąc do podniesienia dochodu z obory i obniżenia kosztów produkcji mleka założono 4½ morga pastwiska, które już w roku 1912 będzie mogło być używane. Na dawnym półku demonstracyjnym założono przeszło ¾ morga lucernika.

Plony w ziarnie co do ilości były zadawalające, jakość ziarna wobec nieprzychylnej pory na sprzęt nieco gorsza. Zbiory paszy średnie ze względu na ilość, co do jakości wypadły zupełnie dobrze.

W oborze z dniem 1. listopada 1910 zaprowadzono żywienie indywidualne, co wpłynęło dodatnio i na ilość i na jakość mleka. Na razie obora składa się z 1 buhaja, 9 krów i 3 sztuk jałownika. W chlewni chowa się 4 maciory starsze, dwie przychowane młode i 1 knura. Rezultaty z chowu nierogacizny były dobre, bo cena na odessane prosięta była wcale dobra.

Zrąb przyniósł dochód ponad preliminarz, bo stan drzewa był lepszy, od roku 1911 przyjdą do zrębu drzewostany słabsze, a więc i dochody cokolwiek się zmniejszą.

Dyrektor:

J. F. Sikorski w. r.

